

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
SOCIALINIŲ REIKALŲ IR DARBO
KOMITETO VEIKLOS XI SEIMO III
(RUDENS) IR NEEILINĖS**

2013 rugsėjo mėn. – 2014 vasario mėn.

SESIJOS METU

A T A S K A I T A

Vilnius

2014

1. BENDROJI INFORMACIJA

1. Įstatymų ir kitų teisės aktų projektų svarstymas		
1.1	Seimo pavedimai komitetui	90
	Iš jų: kaip pagrindiniam komitetui	60
	kaip papildomam komitetui	30
1.2	ES teisės aktų svarstymas	8
1.3	Kitų komitetų prašymu pateiktos išvados	2
1.4	Komiteto iniciatyva sudarytos darbo grupės teisės aktų projektų rengimui	-
2. Posėdžiai ir klausymai		
2.1	Komiteto posėdžiai:	26
	iš jų išvažiuojamieji	2
	bendri posėdžiai su kitais komitetais	-
2.2	Klausymai	1
3. Parlamentinė kontrolė		
	Svarstyta parlamentinės kontrolės klausimų	7
4. Pareiškimų ir raštų nagrinėjimas		
4.1	Gauta pareiškimų, raštų ir kitų dokumentų	617
4.2	Parengta atsakymų ir raštų	634
5. Renginiai		
5.1	Surengta konferencijų, seminarų, diskusijų	4
6. Tarptautiniai ryšiai		
6.1	Surengta vizitų	2
6.2	Priimta delegacijų	1

2. AKTUALIAUSI KOMITETO DARBAI

2.1. XI SEIMO III (RUDENS) IR NEEILINĖS SESIJOS METU KOMITETO SVARSTYTI IR SEIMO PRIIMTI ĮSTATYMAI SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO SRITYJE

2013 m. rugsėjo 19 d. Seimas priėmė Vyriausybės pateiktus Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 25 straipsnio, 1 priedo pakeitimo ir su jais susijusių įstatymų pripažinimo netekusiais galios įstatymą (Nr. XII-517, Žin., 2013, Nr. 102-5026), Lietuvos Respublikos teisėjų atlyginimų įstatymo priedėlio pakeitimo įstatymo 3 straipsnio pakeitimo įstatymą (Nr. XII-518, Žin., 2013, Nr. 102-5027), Lietuvos Respublikos teisėjų atlyginimų įstatymo priedėlio pakeitimo įstatymo 2 straipsnio pakeitimo įstatymą (Nr. XII-519, Žin., 2013, Nr. 102-5028), Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos statuto 30 straipsnio pakeitimo įstatymo 3 straipsnio pakeitimo įstatymą (Nr. XII-520, Žin., 2013, Nr. 102-5029), Lietuvos Respublikos tarnybos Kalėjų departamente prie Lietuvos Respublikos Teisingumo ministerijos statuto pakeitimo įstatymo 1 straipsnio pakeitimo įstatymo 3 straipsnio pakeitimo įstatymą (Nr. XII-521, Žin., 2013, Nr. 102-5030), Lietuvos Respublikos civilinės krašto apsaugos tarnybos statuto 20 straipsnio pakeitimo įstatymo 3 straipsnio pakeitimo įstatymą (Nr. XII-522, Žin., 2013, Nr. 102-5031) ir šių įstatymų įgyvendinimo įstatymą (Nr. XII-523, Žin., 2013, Nr. 102-5032) (toliau – Įstatymai). Įstatymai parengti įgyvendinant Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2013 m. liepos 1 d. nutarimą „Dėl įstatymų nuostatų, kuriomis nustatyti sumažinti valstybės tarnautojų ir teisėjų atlyginimai valstybėje susidarius itin sunkiai ekonominei, finansinei padėčiai, atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. Įstatymais reglamentuojama, kaip atkurama nuo 2009 metais neteisėtai ir neproporcingai sumažinta valstybės tarnautojų ir teisėjų bei kitų biudžetinių įstaigų darbuotojų atlyginimų dalis. Nuo spalio 1 d. atstatyti valstybės tarnautojų ir teisėjų pareiginių atlyginimų koeficientų, priedų už kvalifikacines klases bei statutinių valstybės tarnautojų priedų už kvalifikacines kategorijas dydžiai. Tačiau šiuo metu galiojantis nuo 490 iki 450 litų sumažintas pareiginės algos bazinis dydis išliko nepakitęs, todėl atlyginimai dar nepasiekė iki krizės buvusio lygio.

2013 m. spalio 15 d. Seimas priėmė Europos Sąjungos institucijų darbuotojų ir Europos Parlamento narių pensinių teisių išsaugojimo ir perkėlimo įstatymo 4, 8, 10 straipsnių ir 1 priedo pakeitimo ir papildymo įstatymą (Nr. XII-558, Žin., 2013, Nr. 114-5684). Pagrindinis įstatymo tikslas – suderinti šio įstatymo nuostatas su pasikeitusia valstybinių socialinio draudimo

pensijų apskaičiavimo tvarka, kad asmenys, kurie naudojami teise perkelti pensines teises į ES institucijų pensijų sistemą, turėtų vienodas teises, kaip ir Lietuvoje gyvenantys asmenys, rinktis palankesnę perkeltinų pensinių teisių apskaičiavimo būdą.

Siekiant užtikrinti lygiateisiškumo ir nediskriminavimo principų įgyvendinimą Įstatymu nustatyta, kad pensinių teisių perkėlimo skaičiavimui bus naudojama senatvės pensijos amžių sukakusiems vyrams ir moterims bendra tikėtina gyvenimo trukmė (ne skirtinga vyrams ir moterims, kaip buvo nustatyta iki įstatymo įsigaliojimo).

Be to, Įstatymo nuostatos suderintos su 2013 m. birželio 27 d. Seimo priimto Valstybinių socialinio draudimo pensijų pakeitimo ir papildymo įstatymo (Nr. XII-433, Žin., 2013, Nr. 75-3760) nuostatomis dėl teisingesnio asmens draudžiamųjų pajamų apskaičiavimo asmenims, dalyvavusiems kaupime ir pasirinkusiems asmens draudžiamųjų pajamų koeficiento apskaičiavimą pagal vienos dalies formulę, t.y. kad jiems šis koeficientas nebūtų mažinamas už laikotarpį iki 1994 m. sausio 1 d., kai asmuo pensijų kaupime nedalyvavo.

2013 m. spalio 16 d. posėdyje komitetas, kaip papildomas, apsvaustė **Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos 2012 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio patvirtinimo“ projektą Nr. XIIP-379** (Nr. XII-595, Žin., 2013, Nr. 120-6060, Seime priimtas 2013 m. lapkričio 14 d.), ir jam pritarė.

Svarstymo metu komitetas atkreipė dėmesį į tai, kad šiuo metu už Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai (toliau – VSDF valdyba) suteiktas paskolas pinigų srautams subalansuoti palūkanos yra mokamos iš VSDF biudžeto lėšų, ir nutarė pasiūlyti Finansų ministerijai svarstyti galimybę VSDF valdybos paskolų palūkanas mokėti iš valstybės, o ne iš VSDF, biudžeto lėšų.

Nagrinėto projekto prieduose komitetas pasigedo informacijos, pateiktos Seimo nutarimo dėl Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo 2012 metų konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio patvirtinimo projekto prieduose. Todėl pasiūlė Finansų ministerijai šio projekto prieduose pateikiamą informaciją pateikti ir Seimo nutarimo dėl finansinių metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio patvirtinimo projekto prieduose.

Komitetas apgailestavo ir aiškinosi, dėl kokių priežasčių 2012 metais valstybės funkcijai „socialinė apsauga“ skirti valstybės biudžeto asignavimai panaudoti 96,3 procento, o Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai – 96,00 procento. Komitetas pasiūlė Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai tiksliau planuoti ir geriau panaudoti šiuos asignavimus.

Posėdyje komitetas taip pat domėjosi informacinės aplinkos pritaikymu klausos negalią turintiems asmenims, t.y. dėl platesnio titruotų laidų rato bei jų vertimo į gestų kalbą.

Pagrindinė priežastis, kuri šiai dienai riboja informacijos prieinamumą turintiems klausos negalią, yra ribotos finansinės galimybės. Nors kiekvienais metais valstybė tam skiria lėšas, tačiau jų nepakanka. Komitetas nusprendė imtis aktyvių priemonių šiai problemai spręsti.

2013 m. spalio 29 d. komitetas organizavo klausymus dėl Lietuvos Respublikos 2014 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekto Nr. XIIP-1097 (Nr. XII-659, Žin., 2013, Nr. 140-7044, Seime priimtas 2013 m. gruodžio 12 d.), o įstatymo projektą svarstė 2013 m. spalio 31 d. ir 2013 m. lapkričio 6 d.

Komitetas bendru sutarimu iš esmės pritarė įstatymo projektui ir pasiūlė pagrindiniam Seimo Biudžeto ir finansų komitetui ir Vyriausybei atsižvelgti į komiteto pasiūlymus:

- Vyriausybei sistemiškai ir kompleksiškai spręsti mažiausiai uždirbančių biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų bei valstybės tarnautojų (socialinių darbuotojų, švietimo ir kultūros darbuotojų, statutinių įstaigų darbuotojų ir kitų) darbo apmokėjimo klausimą;

- skirti papildomai 5,194 mln. Lt neįgaliųjų socialinei integracijai; 0,165 mln. Lt socialinių paslaugų plėtrai globos ir kitose įstaigose; 0,158 mln. Lt viešajai įstaigai „Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija“ laidų titravimo paslaugoms teikti, ir visas titravimo paslaugų lėšas numatyti šios įstaigos atskiroje naujoje programoje; 0,378 mln. Lt psichologinės pagalbos tarnyboms, teikiančias psichologinės pagalbos telefonu paslaugas, finansuoti įgyvendinant Nacionalinės smurto prieš vaikus prevencijos ir pagalbos vaikams programos priemones; 23,7 mln. Lt socialinėms paslaugoms finansuoti;

- atkreipti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos dėmesį į tai, kad lėšų naudojimas socialinėms paslaugoms teikti turėtų būti efektyvesnis;

- penkioms pilotinėms savivaldybėms – Akmenės rajono, Panevėžio rajono, Radviliškio rajono, Raseinių rajono ir Šilalės rajono – asignavimus socialinėms pašalpoms ir kompensacijoms finansuoti skirti 2011 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintos valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos socialinėms pašalpoms ir kompensacijoms skaičiuoti ir mokėti lygio, kaip numatyta Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatyme.

- Vyriausybei peržiūrėti Vietos savivaldos įstatyme įtvirtintų savivaldybių savarankiškų funkcijų sąrašą ir spręsti dėl kai kurių iš jų panaikinimo, nes ilgainiui šių funkcijų daugėjo, o jų finansavimas yra nepakankamas.

2013 m. lapkričio 26 d. Seimas nutarimu (Nr. XII-618, Žin., 2013, Nr. 124-6290) patvirtino Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo 2012 metų

konsoliduotųjų ataskaitų rinkinį, sudarytą iš Valstybinio socialinio draudimo fondo 2012 metų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio ir Valstybinio socialinio draudimo fondo 2012 metų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio.

2013 m. lapkričio 26 d. Seimas priėmė **Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo 4, 23 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymą** (Nr. XII-621, Žin., 2013, Nr. 126-6414). Priėmus įstatymo projektą nuo 2014 m. sausio 1 d. savivaldybių savarankiškajai funkcijai perduotas vienos iš piniginės socialinės paramos rūšių – socialinės pašalpos, teikimas likusioms 55 savivaldybėms bei nustatytos piniginės socialinės paramos teikimo vykdymo ir finansavimo sąlygos. Atsižvelgiant į penkių bandomųjų savivaldybių piniginės socialinės paramos teikimo gerąją praktiką ir rezultatus vykdant savarankiškąją savivaldybių funkciją, socialinė pašalpa savivaldybių gyventojams bus teikiama taikliau ir veiksmingiau.

Įstatymas įsigaliojo 2014 m. sausio 1 d.

2013 m. lapkričio 26 d. Seimas priėmė **Vietos savivaldos įstatymo 6 ir 7 straipsnių pakeitimo įstatymą** (Nr. XII- 622, Žin., 2013, Nr. 126-6415). Priėmus įstatymo projektą nustatytas mišrus piniginės socialinės paramos teikimo modelis 55 ne pilotinėse savivaldybėse 2014 metais. Nuo 2014 m. sausio 1 d. savivaldybių savarankiškajai funkcijai 55 ne pilotinėse savivaldybėse perduotas vienos iš piniginės socialinės paramos rūšių – socialinės pašalpos, teikimas, o kompensacijas už būsto šildymą, karštą ir geriamąjį vandenį šios savivaldybės teiks vykdydamos valstybinę (valstybės perduotą savivaldybėms) funkciją.

Įstatymas įsigaliojo 2014 m. sausio 1 d.

2013 m. lapkričio 26 d. Seimas priėmė **Vietos savivaldos įstatymo 6, 7, 32 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo 1, 2, 4 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymą** (Nr. XII- 620, Žin., 2013, Nr. 126-6413). Priėmus įstatymo projektą nustatytas mišrus piniginės socialinės paramos teikimo modelis visose savivaldybėse nuo 2015 metų. Įsigaliojus šiam įstatymui visos savivaldybės socialines pašalpas mokės vykdydamos savarankiškąją funkciją, o kompensacijas už būsto šildymą, karštą ir geriamąjį vandenį savivaldybės teiks vykdydamos valstybinę (valstybės perduotą savivaldybėms) funkciją.

Įstatymas įsigalios 2015 m. sausio 1 d.

2013 m. gruodžio 3 d. Seimas priėmė **Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 16 straipsnio pakeitimo įstatymą** (Nr. XII-636, Žin., 2013, Nr. 128-6522). Priėmus

įstatymą įgyvendintas Konstitucinio Teismo 2013 m. vasario 22 d. nutarimas, kuriame įpareigota prievartinės būtiniosios karinės tarnybos SSRS ginkluotosiose pajėgose, pasienio tarnyboje, vidaus reikalų ir kitose tarnybose laiką po 1990 m. kovo 11 d. įskaityti į stažą pareigūnų ir karių valstybinei pensijai apskaičiuoti. Perskaičiuotos pareigūnų ir karių valstybinės pensijos bus mokamos nuo Konstitucinio Teismo nutarimo oficialaus paskelbimo (2013-02-28), bet ne daugiau kaip už 12 mėnesių.

Įstatymas įsigaliojo 2014 m. sausio 1 d.

2013 m. gruodžio 3 d. Seimas priėmė **Valstybinių pensijų įstatymo 4 straipsnio papildymo įstatymą** (Nr. XII-635, Žin., 2013, Nr. 130-6620). Priėmus įstatymą kultūros ir meno srityje išskirtiniais nuopelnais pasižymėjusiems asmenims – Nacionalinės kultūros ir meno premijų laureatams, neturintiems draudžiamųjų pajamų, sudarytos sąlygos pretenduoti į pirmojo laipsnio valstybinę pensiją.

Įstatymas įsigaliojo 2014 m. sausio 1 d.

2013 m. gruodžio 10 d. Seimui priėmus **Sveikatos draudimo įstatymo 21 straipsnio papildymo įstatymą** (Nr. XII-655, Žin., 2013, Nr. 132-6734) nustatytas teisinis pagrindas, kad būtų apmokėta Valstybinio socialinio draudimo fondui už teikiamų paslaugų atlikimą. Įstatyme nustatyta, kad Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto išlaidas sudaro ir išlaidos Valstybinio socialinio draudimo fondo sąnaudoms už sveikatos draudimo įmokų surinkimą ir pervedimą į Privalomojo sveikatos draudimo fondą, apmokėti.

2014 metais numatyta Valstybinio socialinio draudimo fondui pervesti 13,1 mln. Lt iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo, dėl to padidės Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto pajamos.

Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2013 m. liepos 12 d. valstybinio audito ataskaitoje Nr. FA-P-10-4-80 „Dėl Valstybinio socialinio draudimo fonde atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“ numatytą rekomendaciją suderinti nedarbo socialinį draudimą reglamentuojančių teisės aktų nuostatas dėl nedarbo socialinio draudimo lėšų pervedimo, **2013 m. gruodžio 12 d.** priimtu **Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 29 straipsnio pakeitimo įstatymu** (Nr. XII-670, Žin., 2013, Nr. 140-7052) patikslintas dalies nedarbo socialinio draudimo įmokų pervedimo į Užimtumo fondą reglamentavimas. Įstatyme numatyta, kad Fondo valdyba organizuoja socialinio draudimo įmokų pervedimą ne į Lietuvos darbo biržos sąskaitą, o Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai Užimtumo fondui sudaryti.

2013 m. gruodžio 12 d. Seimas priėmė **Socialinių išmokų perskaičiavimo ir mokėjimo laikinojo įstatymo 15 straipsnio pakeitimo įstatymą** (Nr. XII-674, Žin., 2013, Nr.140-7056), kuriuo maksimalios nedarbo socialinio draudimo išmokos ribojimas nustatytas iki 2014 m. gruodžio 31 d., o ne iki 2015 m. pabaigos kaip siūlė Vyriausybė.

2013 m. gruodžio 12 d. Seimui priėmus **Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sandaros įstatymo 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 13, 14, 15 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo 7 ir 11 straipsnių pakeitimo įstatymą** (Nr. XII-667, Žin., 2013, Nr. 140-7049) dar metams, t.y. iki 2014 m. gruodžio 31 d., pratęstas anksčiau priimto įstatymo nuostatų, nustatančių Fondo biudžeto rodiklių patvirtinimo įstatymu (toliau – Įstatymas) tvirtinamus rodiklius, galiojimas, juos papildant 2 naujais rodikliais.

Be anksčiau nustatytų rodiklių Įstatymu taip pat bus tvirtinami: dydis, skirtas Fondo veiklos sąnaudų kompensacijai už išmokų, finansuojamų iš valstybės biudžeto, skyrimą, mokėjimą ir pristatymą, taip pat dydis, skirtas Fondo veiklos sąnaudų kompensacijai už įmokų surinkimą ir pervedimą į fondus apskaičiuoti.

2013 m. gruodžio 12 d. Seimui priėmus **Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 22 ir 23 straipsnių pakeitimo įstatymo 3 straipsnio pakeitimo įstatymą** (Nr. XII-668, Žin., 2013, Nr. 140-7050) dar metams, t.y. iki 2014 m. gruodžio 31 d., pratęstas anksčiau priimto įstatymo nuostatos, nustatančios Lietuvos darbo biržos funkcijas socialinio draudimo sistemoje, galiojimas. Pagal įstatymą dar metus, t.y. iki 2014 m. gruodžio 31 d. Lietuvos darbo birža disponuos iš Fondo gautomis lėšomis, jas skirstys teritorinėms darbo biržoms Užimtumo rėmimo įstatymo nustatytoms užimtumo rėmimo priemonėms įgyvendinti, darbo rinkos paslaugoms teikti ir užimtumo rėmimo politiką įgyvendinančioms įstaigoms išlaikyti ir vykdys jų panaudojimo kontrolę.

Nuo 2015 m. sausio 1 d. Lietuvos darbo biržos skirstomos teritorinėms darbo biržoms lėšos bus naudojamos Užimtumo rėmimo įstatymo nustatytoms aktyvios darbo rinkos politikos priemonėms įgyvendinti.

2013 m. gruodžio 12 d. Seimui priėmus **Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 2, 3, 4, 5, 16, 17, 21, 22, 25, 26, 27, 29, 31, 36 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo 15 straipsnio pakeitimo įstatymą** (Nr. XII-669, Žin., 2013, Nr. 140-7051) dar metams, t.y. iki 2014 m. gruodžio 31 d., pratęstas anksčiau priimto įstatymo nuostatų, nustatančių, Fondo valdybos

pervedamų nedarbo socialinio draudimo lėšų, taip pat VSDF biudžeto rodiklių įstatymu tvirtinamų nedarbo draudimo lėšų, paskirtį, galiojimas.

Pagal įstatymą iki 2014 m. gruodžio 31 d., Fondo valdyba nedarbo socialinio draudimo lėšas Užimtumo rėmimo įstatymo nustatytoms užimtumo rėmimo priemonėms įgyvendinti, darbo rinkos paslaugoms teikti ir užimtumo rėmimo politiką įgyvendinančioms įstaigoms išlaikyti Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytais terminais ir tvarka perves Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai Užimtumo fondui sudaryti. Nedarbo socialinio draudimo lėšų Užimtumo rėmimo įstatymo nustatytoms užimtumo rėmimo priemonėms įgyvendinti, darbo rinkos paslaugoms teikti ir užimtumo rėmimo politiką įgyvendinančioms įstaigoms išlaikyti dydis nustatomas Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto atitinkamų metų rodiklių patvirtinimo įstatymu.

Nuo 2015 m. sausio 1 d. Fondo valdybos pervedamos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai Užimtumo fondui sudaryti nedarbo socialinio draudimo lėšos bus skirtos Užimtumo rėmimo įstatymo nustatytoms aktyvios darbo rinkos politikos priemonėms įgyvendinti. Atitinkamai Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto atitinkamų metų rodiklių patvirtinimo įstatymu bus nustatomas nedarbo socialinio draudimo lėšų Užimtumo rėmimo įstatymo nustatytoms aktyvios darbo rinkos politikos priemonėms įgyvendinti dydis.

2013 m. gruodžio 12 d. Seimas priėmė 2014 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymą Nr. XII-659 bei Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2014 metų rodiklių patvirtinimo įstatymą Nr. XII-682 lydinčius įstatymus: **Užimtumo rėmimo įstatymo 37 ir 38 straipsnių pakeitimo įstatymo 3 straipsnio pakeitimo įstatymą** (Nr. XII-666 Žin., 2013, Nr. 140-7048), **Nedarbo socialinio draudimo įstatymo 17 ir 23 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo 3 straipsnio pakeitimo įstatymą** (Nr. XII-671 Žin., 2013, Nr. 140-7053), **Nedarbo socialinio draudimo įstatymo 2 ir 17 straipsnių pakeitimo įstatymo 1, 2 ir 3 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymą** (Nr. XII-672, Žin., 2013, Nr. 140-7054), **Nedarbo socialinio draudimo įstatymo 23 straipsnio pakeitimo įstatymą** (Nr. XII-673, Žin., 2013, Nr. 140-7055), kuriais įtvirtinta, kad darbo rinkos paslaugos ir užimtumo rėmimo politiką įgyvendinančios įstaigos – Lietuvos darbo birža prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir jos teritorinės darbo biržos – iki 2014 m. gruodžio 31 d. būtų finansuojamos iš nedarbo draudimo lėšų, taip siekiant sudaryti galimybę tausoti valstybės biudžeto lėšas, išlaikyti finansinį stabilumą ir tvarumą, išvengti galimų nedarbo socialinio draudimo sistemos funkcionavimo nesklandumų ir trikdžių.

2013 m. gruodžio 17 d. Seime priimtas **Valstybės politikų, teisėjų, valstybės pareigūnų ir valstybės tarnautojų pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio, taikomo 2014 metais, įstatymas** (Nr. XII-680, Žin., 2013, Nr. 140-7057). Šiuo įstatymu patvirtintas 2014 m. pareiginės algos (atlyginimo) bazinis dydis, kuris taikomas apskaičiuojant valstybės politikų, bendrosios kompetencijos ir specializuotų teismų teisėjų, valstybės pareigūnų, valstybės tarnautojų pareigines algas, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo teisėjų atlyginimus ir karių tarnybinius atlyginimus bei kitas teisės aktuose nustatytas išmokas.

Siekiant nedidinti valstybės biudžeto asignavimų darbo užmokesčiui ir išvengti valstybės ir savivaldybių institucijose dirbančiųjų darbo užmokesčio mažėjimo, 2014 m. nustatytas ne didesnis nei 2013 metais galiojęs pareiginės algos bazinis dydis – 450 litų.

2013 m. gruodžio 17 d. Seimas priėmė **Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2014 metų rodiklių patvirtinimo įstatymą** (Nr. XII-682, Žin., 2013, Nr. 140-7059) kuriuo patvirtinta 9 974 046 tūkst. Lt pajamų, 11 200 180 tūkst. Lt išlaidų (planuojamas metų rezultatas – išlaidos viršija pajamas 1 226 134 tūkst. Lt).

2014 metais patvirtintos pajamos didėja 0,5 proc., lyginant su 2013 m. laukiama pajamų suma. Didžiausią Fondo biudžeto pajamų dalį 2014 metais sudarys draudėjų valstybinio socialinio draudimo įmokos – daugiau kaip 8 mlrd. 795 mln. litų ir apdraustųjų valstybinio socialinio draudimo įmokos – 931,9 mln. litų. Savarankiškai dirbančių asmenų valstybinio socialinio draudimo įmokos sudarys apie 204 mln. litų, savanoriškai apsidraudusių asmenų valstybinio savanoriškojo socialinio draudimo įmokos – apie 1,9 mln. litų.

Didžiausią išlaidų dalį 2014 metais sudarys išlaidos pensijų socialiniam draudimui – daugiau kaip 8 mlrd. 133 mln. litų, ligos ir motinystės socialiniam draudimui – daugiau kaip 1 mlrd. 238 mln. litų, nedarbo socialiniam draudimui – apie 398,3 mln. litų, nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialiniam draudimui – apie 62,5 mln. litų. Numatyta lėšų pervedamų į pensijų fondus suma pagal patvirtintą 2 proc. pensijų draudimo įmokos dalies tarifą 2014 metais sudarys 454,4 mln. litų (2013 m. patvirtinta suma pagal 2,5 proc. tarifą sudaro - 526,6 mln. Lt).

Įstatymu 2014 metams patvirtinti didesni procentiniai dydžiai Fondo veiklos sąnaudoms kompensuoti, lyginant su 2013 m. 2014 metais patvirtinti tokie procentiniai dydžiai: už pensijų draudimo įmokų ir papildomų dalyvio lėšomis mokamų įmokų surinkimą ir pervedimą pensijų kaupimo bendrovėms – 0,45 procentai nuo surinktų ir pervestų įmokų sumos; už sveikatos draudimo įmokų surinkimą ir pervedimą į Privalomąjį sveikatos draudimo fondą – 0,45 procento nuo surinktų ir pervestų įmokų sumos; už nedarbo draudimo įmokų, pervedamų į Užimtumo fondą, surinkimą ir pervedimą – 0,45 procento nuo surinktų ir pervestų įmokų sumos.

Lydimaisiais įstatymais pratęsus dar metams (iki 2014 m. gruodžio 31 d.) užimtumo rėmimo politiką įgyvendinančių įstaigų išlaikymo ir darbo rinkos paslaugų teikimo finansavimą, taip pat Užimtumo rėmimo įstatymo nustatytą užimtumo rėmimo priemonių įgyvendinimo finansavimą iš nedarbo draudimo lėšų, šiuo įstatymu patvirtinta 100 tūkst. Lt - Užimtumo rėmimo įstatymo nustatytoms užimtumo rėmimo priemonėms įgyvendinti, 71 488 tūkst. Lt - užimtumo rėmimo politiką įgyvendinančioms įstaigoms išlaikyti ir darbo rinkos paslaugoms teikti, ir 226,8 tūkst. Lt - nedarbo draudimo išmokoms.

2013 m. gruodžio 17 d. Seimas priėmė **Pensijų kaupimo įstatymo 10 straipsnio pakeitimo įstatymą** (Nr. XII-683, Žin., 2013, Nr. 140-7060), kurio nuostatos suderintos su Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2014 metų rodiklių patvirtinimo įstatymo nuostatomis.

Įstatyme nustatyta, kad Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos veiklos sąnaudas susijusias su pensijų draudimo įmokų ir papildomų dalyvio lėšomis mokamų įmokų surinkimu ir pervedimu, atlygina pensijų kaupimo bendrovės pagal patvirtintą kompensuojamąjį dydį Vyriausybės nustatyta tvarka. Priėmus įstatymą, Fondui bus kompensuotos jo faktiškai dėl kaupiamųjų įmokų administravimo patiriamos sąnaudos.

2013 m. gruodžio 19 d. Seimas priėmė **Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymą** (Nr. XII-717, Teisės aktų registras, 2014, Nr. 2014-00018). Įstatymo tikslas – reglamentuoti nevyriausybinių organizacijų plėtros politikos formavimą ir įgyvendinimą, valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų bendradarbiavimą su nevyriausybinėmis organizacijomis ir kitas nevyriausybinių organizacijų veiklos sąlygas, skatinančias nevyriausybinių organizacijų plėtrą.

2013 m. gruodžio 19 d. Seimas priėmė **Kūno kultūros ir sporto įstatymo 41 straipsnio pakeitimo įstatymą** (Nr. XII-699, Žin., 2013, Nr. 140-7072). Priėmus įstatymą pakeista rentos skyrimo sąlyga – būti Lietuvos Respublikos pilietybę įgijusiam ne iki Kūno kultūros ir sporto įstatymo įsigaliojimo dienos (iki 1996 m. vasario 1 d.), bet iki 2009 m. sausio 1 d. Minėta rentos skyrimo sąlyga susieta su šia data, nes renta, kaip nauja socialinė garantija buvusiems sportininkams, numatyta įstatyme būtent nuo 2009 m. sausio 1 d.

Įstatymas įsigaliojo 2014 m. sausio 1 d.

2013 m. gruodžio 19 d. Seimas priėmė **Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 3 straipsnio pakeitimo įstatymą** (Nr. XII-709, Žin., 2013, Nr. 140-7076). Priėmus

įstatymo projektą užtikrinti pareigūnų ir karių teisėtų lūkesčių apsaugos ir pagarbos įgytoms teisėms, teisinio tikrumo ir proporcingumo konstituciniai principai bei suvienodinti pareigūnų ir karių, pašalintų iš tarnybos dėl pačių kaltės, teisinė padėtis dėl valstybinės pensijos gavimo. Pareigūnams ir kariams, dėl pačių kaltės pašalintiems iš tarnybos, valstybinė pensija bus skiriama tik tada, kai jie yra išstarnavę 20 ar daugiau metų ir po atleidimo iš tarnybos dienos yra praėję 3 metai.

Įstatymas įsigaliojo 2014 m. sausio 1 d.

2013 m. gruodžio 23 d. Seimas priėmė **Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 1 straipsnio pakeitimo įstatymą** (Nr. XII-750, Žin., 2013, Nr. 140-7092) ir **Lietuvos Respublikos Seimo nutarimą dėl Lietuvos Respublikos Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo, Seimo kanceliarijos ir Seimui atskaitingų institucijų, Respublikos Prezidento institucijos ir Respublikos Prezidentui atskaitingų institucijų, Nacionalinės teismų administracijos, teismų, prokuratūros, savivaldybių institucijų ir įstaigų sąrašo pagal grupes, į kurias atsižvelgiant nustatomos valstybės tarnautojų suvienodintų pareigybių kategorijos, patvirtinimo" pakeitimo** (Nr. XII-751, Žin., 2013, Nr. 136-6915). Šie įstatymai yra lydintys Lietuvos Respublikos žvalgybos įstatymo pakeitimo įstatymą. Nuo 2013 m. sausio 1 d. įsigaliojus Lietuvos Respublikos žvalgybos įstatymo pakeitimo įstatymui (Žin., 2012, Nr. 129-6463), neteko galios Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamento statuto patvirtinimo įstatymas (Žin., 2002, Nr. 73-3101), Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamento įstatymas (Žin., 1994, Nr. 11-163) ir Valstybės saugumo departamento įstatymo 12 straipsnyje nurodytos specialios paskirties įstaigos – Vyriausybinių ryšių centro prie Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamento (toliau – Vyriausybinių ryšių centras) statusas tapo teisiškai neapibrėžtas.

Siekiant įstatymiškai išspręsti Valstybės saugumo departamento įstatyme ir Statute nustatytus Vyriausybinių ryšių centro statutinių valstybės tarnautojų statuso klausimą, jų teises ir pareigas, priėmimą į tarnybą, tarnybos atlikimo, atleidimo iš tarnybos sąlygas, tarnybos tęstinumą, darbo užmokestį ir kitus su jų tarnyba susijusius ypatumus, buvo priimtas Žvalgybos įstatymo pakeitimo įstatymo 2 ir 5 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas (Žin., 2012, Nr. 155-8002), kuriuo siekta užtikrinti Vyriausybinių ryšių centro veiklos ir jo statutinių valstybės tarnautojų tarnybos tęstinumą nuo 2013 m. sausio 1 d., iki bus priimti Žvalgybos įstatymo pakeitimo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje nurodyti teisės aktai.

Įgyvendinant Žvalgybos įstatymo pakeitimo įstatymo 5 straipsnio 2 dalies nuostatą, parengti ir priimti Lietuvos Respublikos žvalgybos įstatymo pakeitimo įstatymo 2 ir 5 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas ir jį lydintys Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 1 straipsnio pakeitimo įstatymas, Lietuvos Respublikos principinės kariuomenės

struktūros 2014 metais, planuojamos principinės kariuomenės struktūros 2019 metais nustatymo, krašto apsaugos sistemos karių ribinių skaičių ir statutinių valstybės tarnautojų ribinio skaičiaus 2014 metais ir 2019 metais patvirtinimo įstatymo 2 ir 3 straipsnių pakeitimo įstatymas ir Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo, Seimo kanceliarijos ir Seimui atskaitingų institucijų, Respublikos Prezidento institucijos ir Respublikos Prezidentui atskaitingų institucijų, Nacionalinės teismų administracijos, teismų, prokuratūros, savivaldybių institucijų ir įstaigų sąrašo pagal grupes, į kurias atsižvelgiant nustatomos valstybės tarnautojų suvienodintų pareigybių kategorijos, patvirtinimo“ pakeitimo.

2013 m. gruodžio 23 d. Seimas priėmė **Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo 2, 4, 42, 43, 44, 45 straipsnių pakeitimo įstatymą** (Nr. XII-739), ir jį lydinčiuosius **Lietuvos Respublikos darbo kodekso 281 ir 282 straipsnių pakeitimo įstatymą** (Nr. XII-740) ir **Lietuvos Respublikos nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo 3 straipsnio pakeitimo įstatymą** (Nr. XII-741). Įstatymų tikslas – patikslinti nelaimingų atsitikimų darbe sąvoką, siekiant išvengti nevienodo sąvokos traktavimo Įstatyme ir 2011 m. balandžio 11 d. Komisijos reglamente (ES) Nr. 349/2011, kuriuo įgyvendinamos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1338/2008 dėl Bendrijos statistikos apie visuomenės sveikatą ir sveikatą bei saugą darbe. Atsižvelgiant į teisės aktų taikymo praktiką, patikslinamas nelaimingų atsitikimų darbe tyrimo teisinis reglamentavimas, nustatant, kad visi įvykiai darbe, dėl kurių pakenkiama darbuotojo sveikatai ar darbuotojas miršta, turi būti ištirti ir, tik įvertinus aplinkybes ir šių įvykių ryšį su darbo funkcijomis, surašomi atitinkami aktai.

Šie įstatymai įsigalios 2014 m. gegužės 1 d.

2013 m. gruodžio 23 d. Seimas priėmė **Socialinės paramos mokiniams įstatymo 1, 2, 4, 6, 7, 10 ir 14 straipsnių pakeitimo įstatymą** (Nr. XII-742, Žin., 2013, Nr. 2013-8), kuriuo siekiama tobulinti esamą socialinės paramos mokiniams teisinį reguliavimą ir užtikrinti sveikos mitybos reikalavimus atitinkantį mokinių maitinimą, reaguojant į kylančias maisto produktų kainas. Atsižvelgiant į priimtas įstatymo pataisas, nuo 2014 metų sausio 1 d. yra padidinti nemokamo mokinių maitinimo produktams įsigyti skiriamų lėšų dydžiai. Vienam mokiniui vienai dienai nemokamam maitinimui (pusryčiams, pietums, pavakariams) skirtiems produktams įsigyti skiriamų lėšų dydžiai padidinami apie 10 procentų. Nemokamam maitinimui skirtiems produktams įsigyti (įskaitant prekių pirkimo pridėtinės vertės mokestį) skiriama nuo 1,3 iki 7,7 procento bazinės socialinės išmokos dydžio suma (nuo 1,69 Lt iki 10,01 Lt). Iki šiol buvo skiriama nuo 1,2 iki 7 procentų bazinės socialinės išmokos dydžio suma (nuo 1,56 Lt iki 9,1 Lt).

2013 m. gruodžio 23 d. Seimas priėmė **Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 1, 34, 38, 43 straipsnių ir priedo pakeitimo ir papildymo įstatymą** (Nr. XII- 738, Žin., 2013, Nr. 140-7089). Priėmus įstatymą suderintos Pensijų įstatymo nuostatos su Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/98/ES dėl vienos prašymų išduoti leidimą trečiųjų šalių piliečiams gyventi ir dirbti valstybės narės teritorijoje pateikimo procedūros ir dėl valstybėje narėje teisėtai gyvenančių trečiųjų šalių darbuotojų bendrų teisių (OL 2011 L 343, p. 1) nuostatomis. Priėmus įstatymą visiškai įgyvendintas teisės į vienodą traktavimą principas pensijų srityje Europos Sąjungos valstybės narės piliečiams ir trečiųjų šalių piliečiams ir jiems esant valstybėje narėje, ir išvykus į trečiąją šalį. Siekiant neišplėsti Pensijų įstatymo taikymo trečiosiose šalyse gyvenantiems asmenims, be jau nuo 2012 metų galiojančių nuostatų, kuriomis numatyta, kad trečiosiose šalyse gyvenantiems asmenims pensija skiriama ir mokama tik už Lietuvoje įgytą stažą, nustatyta, jog ir valstybinės socialinio draudimo našlių ir našlaičių pensijos užsienyje gyvenantiems asmenims skiriamos ir mokamos tik tuo atveju, jei miręs asmuo buvo įgijęs minimalų stažą Lietuvoje.

Įstatymas įsigaliojo 2014 m. sausio 1 d.

2013 m. gruodžio 23 d. Seimui priėmus **Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 4, 7, 8, 16, 19 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo 6 straipsnio pakeitimo įstatymą** (Nr. XII-727, Žin., 2013, Nr. 140-7086) ir **Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 2, 4, 7 ir 9 straipsnių pakeitimo įstatymo 5 straipsnio pakeitimo įstatymą** (Nr. XII-728, Žin., 2013, Nr. 140-7087) vieniems metams, t.y. iki 2014 m. gruodžio 31 d., pratęstas valstybinio socialinio draudimo įmokų skaičiavimo tvarkos galiojimas, pagal kurią individualių įmonių savininkai, ūkinių bendrijų tikrieji nariai ir mažųjų bendrijų nariai (toliau - savarankiškai dirbantys asmenys) gali valstybinio socialinio draudimo įmokas mokėti nuo išsiimamų asmeniniams poreikiams pajamų sumų.

Jeigu nebūtų priimti nurodyti įstatymai - nuo 2014 m. sausio 1 d. būtų įsigaliojusi įstatymo nuostata, pagal kurią savarankiškai dirbantys asmenys turėtų privalomai mokėti įmokas nuo savo poreikiams iš įmonės imamų lėšų sumų, ne mažesnių kaip minimalioji mėnesinė alga, dėl ko daugeliui jų padidėtų mokestinė našta, bet būtų užtikrintos šių asmenų socialinio draudimo garantijos.

2.2. EUROPOS SĄJUNGOS (ES) REIKALŲ SVARSTYMAS IR SPRENDIMAS

2013 m. rugsėjo 11 d. posėdyje kaip specializuotas komitetas apsvaustęs **pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo „Dėl valstybinių užimtumo tarnybų (VUT) bendradarbiavimo stiprinimo“ (Nr. KOM(2013)430 galutinis) (Nr. ES-13-117) atitikimo subsidiarumo principui** komitetas konstatavo, kad nėra galimo prieštaravimo subsidiarumo principui, ir pritarė Vyriausybės pozicijai.

Šiuo pasiūlymu siekiama sustiprinti ES valstybių narių valstybinių užimtumo tarnybų (toliau - VUT) bendradarbiavimą. Jų bendradarbiavimo stiprinimas pripažintas esminiu siekiant strategijos „Europa 2020“ užimtumo srities tikslų.

Šiuo pasiūlymu siekiama išplėsti, sustiprinti ir sujungti šiuo metu vykdomas iniciatyvas. Pasiūlymas stiprinti VUT bendradarbiavimą skatina imtis suderintų veiksmų jas modernizuojant ir suteikiant galių sėkmingai ir sklandžiai drauge veikti dabartinės ekonomikos krizės sąlygomis.

Šiuo sprendimu sukurtas VUT tinklas įgyvendintų iniciatyvas – skatinamąsias priemones, skirtas gerinti ES valstybių narių bendradarbiavimą užimtumo srityje. Šios priemonės papildytų VUT bendradarbiavimą EURES sistemoje.

2013 m. gruodžio 4 d. tarp Lietuvos pirmininkavimo ES Tarybai (2013 m. II-as pusmetis) Vyriausybės 2013 m. spalio 16 d. pasitarime patvirtintų **naujų ir atnaujintų Lietuvos pirmininkavimo Europos Sąjungos Tarybai derybinių aprašų** komitetas apsvaustė derybinį aprašą dėl Tarybos direktyvos, kuria įgyvendinamas vienodo požiūrio į asmenis, nepaisant jų religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos, principas (**teisėkūros iniciatyva**) ir nusprendė daryti derybinio aprašo svarstymo komitete pertrauką.

Direktyvos projekto tikslas – įgyvendinti vienodo požiūrio į asmenis, nepaisant jų religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos, principą ne darbo rinkoje. Pasiūlyme atsižvelgiama tik į tuos dalykus, kurie priskiriami ES kompetencijai.

Direktyva siūloma numatyti prievolę asmenims su negalia nediskriminacinę prieigą prie švietimo paslaugų ir plačiai visuomenei prieinamų prekių bei paslaugų. Tačiau direktyvos reikalavimas nebūtų taikomas, jei toks aplinkos, transporto ar prekių pritaikymas neįgaliųjų poreikiams keltų neadekvačių išlaidų ar kitų sunkumų prekių ar paslaugų tiekėjams ar gamintojams arba reikalaujant iš esmės pakeisti atitinkamus produktus ar paslaugas.

2013 m. gruodžio 4 d. posėdyje kaip specializuotas komitetas apsvarstė **komunikatą Europos Parlamentui ir Tarybai „Ekonominės ir pinigų sąjungos socialinio matmens stiprinimas“ (Nr. KOM(2013)690 galutinis).**

Šiuo komunikatu prisidedama prie diskusijų dėl Ekonominės ir pinigų sąjungos (toliau – EPS) stiprinimo. Europos Komisija siūlo keletą iniciatyvų, kuriomis būtų sustiprintas EPS socialinis matmuo, ir ypač daug dėmesio skiria šiems trimis klausimams: sustiprintai užimtumo ir socialinių uždavinių stebėsenai ir geresniam politikos koordinavimui; didesniai solidarumui ir aktyvesniems užimtumo ir darbo jėgos judumo srities veiksams; glaudesniai socialiniam dialogui.

Komitetas bendru sutarimu nutarė pasiūlyti Vyriausybei išnagrinėti Lietuvos Respublikos pirmininkavimo Europos Sąjungos Tarybai parlamentinio matmens renginio, vykusio 2013 m. lapkričio 10–11 d. Seime, Vilniuje,– Europos Sąjungos parlamentų Socialinių reikalų ir darbo komitetų pirmininkų susitikimo „Užimtumo skatinimo veiksniai įgyvendinant strategiją „Europa 2020“ – išvadas, ir į jas atsižvelgti rengiant Vyriausybės pozicijas dėl ES teisėkūros iniciatyvų užimtumo ir socialinės politikos srityse.

2013 m. gruodžio 11 d. posėdyje kaip specializuotas komitetas apsvarstė **pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl jūrinių, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2008/94/EB, 2009/38/EB, 2002/14/EB, 98/59/EB ir 2001/23/EB (Nr. KOM(2013)798 galutinis) (Nr. ES-13-164) atitikimą subsidiarumo principui.** Išnagrinėjęs Socialinės apsaugos ir darbo bei Susisiekimo ministerijų, Europos teisės departamento ir Seimo Teisės departamento pagrįstas nuomones dėl pasiūlymo atitikimo subsidiarumo principui, komitetas bendru sutarimu konstatavo, kad nėra galimo prieštaravimo subsidiarumo principui.

Šiuo pasiūlymu siekiama pagerinti ES pagrindinių teisių chartijoje pripažintų teisių apsaugos lygį ES darbo teisėje ir užtikrinti vienodas sąlygas visoje ES. Taip pat prisidedama prie bendrųjų politikos tikslų, būtent prie užimtumo didinimo, geresnių gyvenimo ir darbo sąlygų, deramos socialinės apsaugos ir administracijos ir darbuotojų dialogo.

Pasiūlymu numatoma iš dalies keisti penkias galiojančias direktyvas. Visų pirma, juo pripažįstama besąlyginė jūrinių teisė į informaciją ir konsultacijas visose direktyvose, kuriose pirmiau buvo nustatyta išimčių ir nuo šios teisės leidžiančių nukrypti nuostatų. Informuojant ir konsultuojant darbuotojus gerinamas įmonių valdymas ir mažinamos neigiamos staigus restruktūrizavimo pasekmės. Bendrovėms bus naudingas geresnis informacijos, susijusios su bendrovės strategija ir tam tikrų sprendimų motyvais, perdavimas darbuotojams, ypač vykstant pokyčiams, juo labiau, kad dėl to darbdaviui nesusidaro didelių išlaidų. Šiuo pasiūlymu taip pat pripažįstamos kitos teisės, atsižvelgiant į sektoriaus specifiką (tam tikrais konkrečiais atvejais

panaikinami taikaus problemų sprendimo laikotarpiai arba darbo sutarties (darbo santykių) perdavimas). Atsižvelgiant į pakeitimų rūšį, jų sektorinį pobūdį ir į proceso ekonomijos principą, pageidaujama iš dalies pakeisti tas direktyvas viena direktyva.

2013 m. gruodžio 11 d. posėdyje kaip specializuotas komitetas apsvarstė **pasiūlymo dėl Tarybos sprendimo dėl trišalio socialinių reikalų aukščiausiojo lygio susitikimo ekonomikos augimo ir užimtumo klausimais (Nr. KOM(2013)740 galutinis) (Nr. ES-13-158) atitikimą subsidiarumo principui**. Išnagrinėjęs Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Europos teisės departamento ir Seimo Teisės departamento pagrįstas nuomones dėl pasiūlymo atitikimo subsidiarumo principui, komitetas konstatavo, kad pasiūlymas galimai prieštarauja subsidiarumo principui, nes trišaliame socialinių reikalų aukščiausiojo lygio susitikime ekonomikos augimo ir užimtumo klausimais yra atstovaujamos ne visos ES valstybės narės, o tik Tarybai pirmininkaujanti valstybė ir dvi po jos pirmininkausiančios valstybės (ši nuostata yra tiek galiojančiame Tarybos sprendime, tiek ir Europos Komisijos pasiūlyme jį keisti), o toks dalyvavimas yra nepakankamas, atsižvelgiant į tai, kad susitikimas yra konsultacinis, ir jo sritys yra priskiriamos pasidalijamajai ES ir valstybių narių kompetencijai.

Šiuo pasiūlymu siekiama peržiūrėti galiojantį Tarybos sprendimą, kuriuo įsteigtas trišalis socialinių reikalų aukščiausiojo lygio susitikimas, atsižvelgiant į Lisabonos sutartimi nustatytus institucinius pokyčius ir Europos Vadovų Tarybos pirmininko pareigybės atsiradimą. Siūloma, kad oficialius kvietimus pasirašytų Europos Vadovų Tarybos pirmininkas, Europos Komisijos pirmininkas ir ES pirmininkaujančios valstybės narės ar jos vyriausybės vadovas; susitikimui drauge pirmininkautų Europos Komisijos pirmininkas ir Europos Vadovų Tarybos pirmininkas, atitinkamai skelbiantys jo pradžią ir išvadas; Tarybai pirmininkaujančios valstybės narės ar jos vyriausybės vadovas pasisakytų kiekviename susitikime; Tarybai pirmininkaujanti valstybė narė ir dvi po jos pirmininkausiančios valstybės narės dalyvautų valstybių ar vyriausybių vadovų arba darbo ministrų lygmeniu; susitikimas būtų rengiamas prieš pavasario ir rudens Europos Vadovų Tarybos susitikimus.

2013 m. gruodžio 18 d. posėdyje kaip specializuotas komitetas apsvarstė **komunikatą Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „2014 m. Komisijos darbo programa“ (Nr. KOM(2013)739 galutinis) (Nr. ES-13-166)**. Įvertinęs komunikate pateiktus pasiūlymus ir 2014 metais Lietuvai aktualiausių ES darbotvarkės klausimų sąvadą, kuriam pritarta 2013 m. gruodžio 11 d. Vyriausybės pasitarimo metu, komitetas bendru sutarimu pasiūlė Seimo Europos reikalų komitetui ir Užsienio reikalų komitetui

labai aktualioms ir aktualioms ES teisės aktų kategorijoms priskirti šešis ES teisės aktus ir dokumentus, paskyrė komiteto narius, atsakingus už dalyvavimą pozicijos rengimo ir derinimo procese, taip pat priėmė sprendimą dėl tikslingumo svarstyti dokumento atitikimą subsidiarumo principui.

Labai aktualiai ES teisės aktų kategorijai komitetas priskyrė Darbuotojų judumo dokumentų rinkinį. Ši teisėkūros ir neteisėkūros iniciatyva padės asmenims laisvai judėti ES, nes socialinės apsaugos sistemos taps geriau koordinuojamos, todėl piliečių teisės bus veiksmingiau užtikrintos ir atsiras augimo bei darbo vietų kūrimo paskatų. Komiteto nariais, atsakingais už dalyvavimą pozicijos rengimo ir derinimo procese, komitetas paskyrė K. Miškinienę ir R. J. Dagį, ir nusprendė, kad tikslinga svarstyti dokumento atitikimą subsidiarumo principui.

Aktualiai ES teisės aktų kategorijai komitetas priskyrė komunikatą dėl darbo vietų kūrimo ekologinėje ekonomikoje (A. Dumbrava ir L. Kazlavickas, subsidiarumo nesvarstyti); vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumo problemos sprendimą (R. J. Dagys ir A. Sysas, subsidiarumo nesvarstyti); Europos prieinamumo aktą (R. Popovienė ir J. Varkala, subsidiarumą svarstyti); darbuotojų informavimo ir konsultavimo srities trijų direktyvų išdėstymą nauja redakcija ir sujungimą (J. Kvetkovskij ir L. Kazlavickas, subsidiarumą svarstyti); socialinės statistikos integravimo pagrindų reglamentą (M. Zasčiurinskas ir J. Varkala, subsidiarumą svarstyti).

Komitetas taip pat pateikė Seimo Europos reikalų ir Užsienio reikalų komitetams informaciją apie Seimo prioritetų svarstant Europos Komisijos 2013 m. darbo programą, svarstymo stebėsenos rezultatus. Tai labai aktualiai ES teisės aktų kategorijai Seimo priskirtos socialinės investicijos siekiant ekonomikos augimo ir sanglaudos, įskaitant 2014–2020 m. ESF įgyvendinimą. Aktualiai - senatvės pensiją skiriančios veiksmingos įstaigos; viešųjų įdarbinimo tarnybų modernizavimas; Europos kovos su nedeklaruojamu darbu platforma.

2013 m. gruodžio 18 d. posėdyje kaip specializuotas komitetas apsvarstęs **komunikatą „2014 m. metinė augimo apžvalga“ (Nr. KOM(2013)800 galutinis) (Nr. ES-13-167)** pritarė Vyriausybės pozicijai ir konstatavo, kad nėra galimo prieštaravimo subsidiarumo principui.

Metinėje augimo apžvalgoje, paskelbtoje 2013 m. lapkričio 13 d., Europos Komisija apibendrina ekonominę ir socialinę padėtį Europoje ir visai ES nustatė politikos prioritetus ateinantiems 12 mėn. Šiuo dokumentu yra pradedamas ketvirtasis ekonominės politikos koordinavimo Europos semestras.

Kartu su Metine augimo apžvalga pateikiami priedai: įspėjimo mechanizmo ataskaita, kurioje nustatomos valstybės narės, kurioms reikalinga tolesnė išsami analizė siekiant nuspręsti, ar jose yra susidaręs makroekonominis disbalansas, kuriam naikinti būtų reikalingi politikos veiksmai;

bendroji užimtumo ataskaita, kurioje pateikiama pastarųjų 12 mėn. reformų užimtumo srityje apžvalga ir užimtumo ir socialinių problemų sprendimo gairės; bendrosios rinkos ataskaita, kurioje apžvelgiamas bendrosios rinkos integracijos lygis ir nagrinėjamos vis dar egzistuojančios kliūtys jos veikimui, ypač srityse, turinčiose didžiausią augimo potencialą, t.y. paslaugų, tinklų ir skaitmeninės ekonomikos.

Siekiant praėjusių metų apžvalgoje nustatytų prioritetų įgyvendinimo tęstinumo ir pagrindinio uždavinio – išlaikyti reformų tempą siekiant užsitikrinti ilgalaikį atsigavimą, įgyvendinimo, 2014 m. valstybės narės yra skatinamos ir toliau koncentruotis į šias penkias prioritetines sritis: tęsti diferencijuotą ir ekonomikos augimui palankų fiskalinį konsolidavimą; grįžti prie įprastų skolinimo ekonomikai sąlygų; skatinti augimą ir konkurencingumą dabar ir ateityje; modernizuoti viešąjį administravimą ir mažinti nedarbą ir šalinti socialinius krizės padarinius.

2.3. KOMITETO PARLAMENTINĖ KONTROLĖ

2013 m. rugsėjo 18 d. komiteto posėdyje svarstytas parlamentinės kontrolės klausimas **dėl užimtumo didinimo 2014-2020 metų programos**. Komitetas, išklauses informaciją apie rengiamą programą, nutarė kreiptis į prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės sudarytos užimtumo didinimo klausimams spręsti darbo grupės vadovę, socialinės apsaugos ir darbo ministrę A. Pabedinskienę su siūlymu: rengiant Užimtumo didinimo 2014-2020 metų programos įgyvendinimo priemonių planą, parengti specifines atitinkamiems regionams (savivaldybėms), kuriose nedarbo trukmė viršija vidutinę nedarbo trukmę, pritaikytas priemones, sprendžiančias konkrečias jų nedarbo problemas ar užimtumo didinimo klausimą.

2013 m. spalio 9 d. posėdyje komitetas tęsė parlamentinę kontrolę **dėl Valstybės kontrolės 2012 m. gruodžio 20 d. valstybinio audito ataskaitos „Objektyvus neįgalumo ir darbingumo lygio nustatymas ir efektyvi profesinė reabilitacija – vis dar siektinas tikslas“**.

Šią kontrolę komitetas pradėjo 2013 m. kovo 27 d. posėdyje, ir nutarė ją tęsti 2013 m. rudens sesijoje Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybai (toliau – Tarnyba) Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pavedimu parengus analizę apie neįgaliųjų skaičiaus skirtumus atskirose Lietuvos savivaldybėse ir šių skirtumų priežastis.

Parengtoje ataskaitoje Tarnyba ištyrė darbingumo lygio nuo 0 iki 55 procentų (t.y. darbingo amžiaus nedarbingų ir iš dalies darbingų asmenų) paplitimą savivaldybėse. Išskirtos susirgimų grupės, dėl kurių dažniausiai nustatoma negalia: kraujotakos sistemos ligos, navikai, jungiamojo audinio ir raumenų bei skeleto ligos, nervų sistemos ligos ir psichikos bei elgesio

sutrikimai – viso penkias grupes. Tarnyba konstatavo negalios nustatymo mažėjimo tendenciją. Pirminio vertinimo metu negalia nenustatyta 15 procentų asmenų, o pakartotinio vertinimo metu – 5,9 procentų asmenų (jiems nustatytas 60-100 procentų darbingumo lygis, t.y. kad jie yra darbingi). Pirminio vertinimo metu daugiausia negalios atvejų nustatyta Šilutės rajono savivaldybėje. Daugiausia asmenų, kuriems negalia nustatyta pakartotinai vertinant, yra Pakruojo ir Šalčininkų rajonų savivaldybėse. Vidutiniai rodikliai pirminio vertinimo metu nustatyti dvidešimt dviejose, o pakartotinio – dvidešimt vienoje savivaldybėje.

Tyrėjai pastebėjo, kad nustatytos negalios rodikliai pakartoja sergamumo rodiklius. Negalios rodiklius lemia ne tik Tarnybos teritorinių skyrių veikla. Juos įtakoja savivaldybių gyventojų sergamumas ir amžius bei gydymo įstaigų veikla. Daugumoje savivaldybių nustatyta tiesioginė negalios priklausomybė nuo sergamumo (kuo daugiau gyventojų serga, tuo daugiau negalios atvejų nustatoma). Tarp negalios ir sergamumo kraujotakos sistemos ligomis bei onkologiniais susirgimais patikimas ryšys nenustatytas. Tarp negalios ir užimtumo tiesioginis ryšys taip pat nenustatytas. Tačiau darytina išvada, kad negalią užimtumas veikia netiesiogiai.

Komiteto pirmininkė Kristina Miškinienė teiravosi, kokių veiksmų, atlikus analizę, ketina imtis Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Komiteto nariai konstatavo, kad neįgalumo ir darbingumo nustatymo sistema reformuota prieš aštuonis metus; sistemos dalyvių ir atsakingų už sistemos veikimą yra daug. Domėtasi, ar Tarnyba turi teisę peržiūrėti sveikatos priežiūros įstaigų nustatytą asmenų diagnozę; kokia įstaiga ir kaip stebi ir kontroliuoja visos sistemos veikimą; koks yra Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos vaidmuo šioje sistemoje; kiek Tarnybos teritorinių skyrių sprendimų ir kaip keičia Tarnybos Sprendimų kontrolės skyrius, Ginčų komisija ir teismai; ką šioje sistemoje planuoja tobulinti Sveikatos apsaugos ministerija; ar gydytojai yra mokomi tinkamai pildyti siuntimus į Tarnybą ir ar tokių mokymų reikia; kaip Socialinės apsaugos ir darbo ministerija vertina atvejus, kai nustačius negalią, asmenys išvažiuoja dirbti į kitas valstybes, ir nustačius didelę negalią, asmenys dirba daugiau nei pilnu etatu. Komiteto nariai atkreipė dėmesį į skirtumus atskirose savivaldybėse, ir klausė apie jų priežastis. Jie pasisakė už išsamesnės analizės atlikimą ateityje.

Siekdamas pasigilinti į atliktą analizę, atkreipiant dėmesį į tas savivaldybes, kurių rodikliai ženkliai skiriasi nuo vidutinių, komitetas nutarė tęsti parlamentinę kontrolę, ir organizuoti pasitarimus dėl neįgalumo ir darbingumo nustatymo sistemos veikimo, taip pat profesinės reabilitacijos sistemos veikimo. Komiteto pirmininkė pasiūlė komitetui susipažinti su Lenkijos neįgalumo ir darbingumo nustatymo sistema.

Posėdyje dalyvavo Valstybės kontrolės, Socialinės apsaugos ir darbo ir Sveikatos apsaugos ministerijų, Tarnybos, Ginčų komisijos, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos, Lietuvos darbo biržos, visuomenės atstovai.

2013 m. spalio 16 d. komiteto posėdyje svarstytas parlamentinės kontrolės klausimas **dėl informacinės aplinkos pritaikymo** (t.y. laidų titravimo, jų vertimo į gestų kalbą) **klausos negalią turintiems asmenims**. Pagrindinė priežastis, kuri apriboja šiems asmenims informacijos prieinamumą bei galimybę jiems labiau įsitraukti į socialinį gyvenimą, yra nepakankamas finansavimas bei esamas teisinis reguliavimas. Nors valstybė skiria nacionaliniam transliuotojui (LRT) laidoms titruoti ir jas versti į gestų kalbą lėšų, tačiau jų nuolat trūksta, o šios tikslingai skiriamos lėšos bendrame LRT biudžete nėra kaip nors atskirai išskirtos ir gali būti perskirstytos. Komitetas nusprendė kreiptis į atitinkamas institucijas su prašymu imtis konkrečių veiksmų šiai problemai spręsti.

2013 m. spalio 23 d. posėdyje komitetas, vykdydamas parlamentinę kontrolę, analizavo **socialinį darbą dirbančiųjų problemas**. Pagrindinis dėmesys skirtas socialinių darbuotojų darbo užmokesčiui, kuris yra vienas mažiausių tarp visų biudžetinių įstaigų darbuotojų. Posėdyje dalyvavę socialinių darbuotojų atstovai taip pat pažymėjo, jog jiems dažnai nėra užtikrinamos net normalios darbo sąlygos, nors darbo krūvis itin didelis; trūksta darbo normatyvų, o socialiniai darbuotojai pas lankytinus asmenis, šeimas vyksta net savo lėšomis. Komitetas paprašė Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos kuo skubiau pateikti konkrečius pasiūlymus dėl socialinių darbuotojų darbo užmokesčio didinimo bent dešimčia procentų, ir kad šį padidėjimą realiai pajustų visi, dirbantys šį darbą.

2013 m. spalio 23 d. komitetas surengė **išvažiuojamąjį posėdį į Valakupių reabilitacijos centrą**. Komiteto nariai susipažino su šiame centre vykdoma medicinine ir profesine reabilitacija, dienos socialine globa, paslaugų teikimo neįgaliems asmenims sąlygomis.

Komitetas su reabilitacijos centro administracija bei Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovais taip pat aptarė problemas, kylančias dirbant su neįgaliais asmenimis. Diskutuota, ar nebūtų tikslinga mažinti socialines išmokas bei profesinės reabilitacijos pašalpą, vietoje jų siūlant daugiau paslaugų, nes gaunant šias išmokas nėra motyvacijos dirbti; siūlyta įteisinti atsakomybę vengiantiems ar delsiantiems įsidarbinti po profesinės reabilitacijos.

Lietuvos Respublikos Seimo Socialinių reikalų ir darbo komiteto išvažiuojamasis posėdis. Komiteto nuotr.

Posėdyje pažymėta, kad išskylančias problemas reikia spręsti kompleksiskai, bendradarbiaujant suinteresuotoms institucijoms rengti atitinkamų teisės aktų pataisas. Komiteto nariai pabrėžė, kad šiame centre sudarytos puikios sąlygos neįgaliems asmenims siekiant jų pilnavertės integracijos į socialinį gyvenimą bei jų gyvenimo kokybės pagerinimo.

2013 m. lapkričio 13 d. posėdyje komitetas svarstė 2013 m. liepos 12 d. **Valstybinio audito ataskaitą „Dėl Valstybinio socialinio draudimo fonde atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“** Nr. FA-P-10-4-80“. Komitetas nutarė atkreipti Lietuvos Respublikos Vyriausybės dėmesį į tai, kad rengiant 2013 metų nacionalinį ataskaitų rinkinį būtų įvertintos Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės valstybinio audito ataskaitoje „Dėl Valstybinio socialinio draudimo fonde atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“ pateiktos išvados ir rekomendacijos ir 2013 metų Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų ataskaitų rinkinys atitiktų Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo nuostatas ir kitus Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius šio rinkinio sudarymą.

2013 m. lapkričio 20 d. komitetas surengė **išvažiuojamąjį posėdį Kauno rajono savivaldybėje**. Komiteto pirmininkė Kristina Miškinienė pažymėjo, kad iki šiol komitetas lankėsi probleminėse savivaldybėse, o šį kartą atvyko pasisemti gerosios patirties. Lietuvos laisvosios rinkos institutas Kauno rajono savivaldybei jau trejus metus iš eilės skiria aukštą indeksą geriausių ne miesto savivaldybių kategorijoje.

Kauno rajono savivaldybės meras Valerijus Makūnas komiteto narius supažindino su rajono pokyčiais ir perspektyvomis, akcentuodamas savivaldos vaidmenį sprendžiant vietos užimtumo problemas. Meras pabrėžė, kad Kauno rajono pažangą lemia ne tik palanki gamtinė geografinė padėtis, išvystyta infrastruktūra ir sudarytos palankios sąlygos investicijoms. Ne mažiau svarbu rajone veikiančios aktyvios bendruomenės, išsilavinę ir verslūs žmonės, turintys galimybes augti ir tobulėti. Kauno rajono savivaldybė yra viena iš nedaugelio, kurioje gyventojų daugėja. Santykinai didelis ir gyventojų iki 30 metų skaičius.

Lietuvos Respublikos Seimo Socialinių reikalų ir darbo komiteto išvažiuojamasis posėdis. Komiteto nuotr.

Meras pažymėjo, kad gerus savivaldybės rezultatus lėmė sėkminga partnerystė su verslu ir nuosekli strategija bei naujų darbo vietų kūrimas. Kauno rajono savivaldybė yra priėmusi verslui palankių sprendimų: naujos įmonės, kuriose dirba daugiau kaip pusė savivaldybės teritorijoje gyvenamąją vietą deklaravusių darbuotojų, trejus metus atleidžiamos nuo žemės, žemės nuomos ir nekilnojamojo turto mokesčių. Be to, Kauno rajone verslo liudijimas metams kainuoja tik 120 litų, todėl asmenų, dirbančių pagal verslo liudijimą, skaičius sparčiai auga. Aktyvus savivaldybės bendradarbiavimas su verslu padeda mažinti nedarbą, – š. m. rugsėjo mėn. duomenimis, nedarbo lygis Kauno rajone siekė 8,6 proc., kai Lietuvos vidurkis – 9,9 proc.

V. Makūnas įvardijo ir Kauno rajono problemas: socialinio būsto poreikis, ikimokyklinio ugdymo įstaigų stoka, daugiafunkčių centrų poreikis ir projekto „Kauno rajono savivaldybės Pagynės vaikų globos namų naujo pastato statyba“ finansavimo trūkumas.

Kauno rajono savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotoja Angelė Ščiukauskienė supažindino su piniginės socialinės paramos teikimo Kauno rajono gyventojams ypatumais. Komitetas domėjosi, kaip savivaldybėje pavyko sumažinti piktnaudžiavimo socialinėmis pašalpomis atvejus. Savivaldybės administracija yra patvirtinusi Socialinės paramos teikimo nuostatus, buvo sudarytos komisijos seniūnijose, kurios nuo 2013 m. balandžio mėnesio ėmė rūpintis, kad parama tektų tiems, kam jos iš tiesų reikia. Be to, socialinės pašalpos gavėjai buvo pasitelkti visuomenei naudingai veiklai seniūnijose atlikti. Posėdyje diskutuota apie socialinės pašalpos finansavimą, kaip ateityje bus skiriamos lėšos socialinei pašalpai finansuoti. Taip pat paliestos ir gyventojų pajamų mokesčio surinkimo, daugiabučių renovacijos, socialinio būsto problemos, aptartos galimybės tobulinti teisės aktus, sprendžiant minėtus klausimus.

Komiteto nariai lankėsi Kauno rajono socialinių paslaugų centre ir jo filiale – Krizių centre Garliavoje. Šioje įstaigoje gyvena smurtą šeimoje patyrusios moterys, joms pagalbą teikia psichologas, kiti specialistai. Komiteto nariai taip pat apžiūrėjo Garliavos sporto ir kultūros centrą bei baigiamą atnaujinti Raudondvario dvarą.

Komiteto pirmininkė K. Miškinienė, apibendrindama išvažiuojamojo posėdžio darbą, pasidžiaugė Kauno rajono pasiekimais, pabrėždama, kad tokių rezultatų nebūtų galima pasiekti be atsidavusių žmonių ir sutelkto, sklandaus jų darbo.

2013 m. gruodžio 11 d. posėdyje komitetas apsvarstė **Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos kreipimąsi „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo nuomonės dėl trečiųjų šalių piliečių perkėlimo į Lietuvą“** (2013-10-29 Nr. (21.9.1-82)SD-7315). Socialinės apsaugos ir darbo ministerija paprašė Seimo įtraukti trečiųjų šalių piliečių perkėlimo į Lietuvą iš trečiosios šalies ir

(arba) iš ES valstybės narės klausimo svarstymą į atitinkamų komitetų posėdžių darbotvarkes, kad būtų galima gauti komitetų nuomonę minėtu klausimu.

Atsižvelgdamas į tai, kad piliečių iš trečiųjų šalių integracijos Lietuvoje klausimas yra socialiai jautrus, ypač įvertinus socialinę situaciją, taip pat į tai, kad solidarumą su kitomis ES valstybėmis narėmis Lietuva išreiškia kitomis politikos priemonėmis (FRONTEX koordinuojamuose veiksmuose stiprinant ES išorės sienų apsaugą ir kitomis), komitetas pasisakė prieš Lietuvos Respublikos dalyvavimą perkeltant pabėgėlius iš trečiųjų šalių į Lietuvos Respubliką įgyvendinant Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo finansuojamas priemones, ir perkeltant į Lietuvos Respubliką Europos Sąjungos valstybėse narėse esančius prieglobsčio prašytojus/pabėgėlius iš trečiųjų šalių įgyvendinant Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo finansuojamas priemones.

Įgyvendinant Solidarumo ir migracijos srautų valdymo bendrąją programą Lietuvoje 2014–2020 m. yra administruojami du fondai: Prieglobsčio ir migracijos fondas (toliau - PMF) (kurį sudarys buvęs Europos pabėgėlių fondas (EPF), Europos fondas trečiųjų šalių piliečių integracijai (EIF), ir Europos grąžinimo fondas (EGF), ir Vidaus saugumo fondas (apimantis išorės sienų valdymą bei vizų politiką). Už PMF bus atsakinga Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. PMF tikslas – remti ES valstybių narių pastangas prisidėti prie veiksmingo migracijos srautų valdymo Europos Sąjungoje (ES). Viena iš PMF finansavimo sričių – „Bendra Europos prieglobsčio sistema, įskaitant jos išorės dimensiją“ – apima trečiųjų šalių piliečių perkėlimą į ES valstybę narę iš trečiųjų šalių ir (arba) iš ES valstybės narės. Šiuo metu vyksta techniniai susitikimai ir trišaliai politiniai dialogai su Europos Komisija ir Europos Parlamentu dėl PMF reglamento bei jo įgyvendinimo taisyklių. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija Europos Komisijai turės pateikti PMF Lietuvoje nacionalinės programos projektą 2014 m. pradžioje. Programoje turės būti nurodyta, ar Lietuva vykdys trečiųjų šalių piliečių perkėlimą į Lietuvą iš trečiosios šalies ir (arba) iš ES valstybės narės.

2014 m. sausio 22 d. posėdyje komitetui pristatytas **Jaunimo garantijų iniciatyvos 2014-2020 m. įgyvendinimo priemonių planas**, patvirtintas socialinės apsaugos ir darbo ministro 2013 m. pabaigoje. Jaunimo garantijų iniciatyvos tikslas – užtikrinti, kad visi jaunuoliai iki 29 metų amžiaus per keturių mėnesių laikotarpį nuo darbo netekimo arba formaliojo mokymosi užbaigimo gautų pasiūlymą dirbti, toliau mokytis, įskaitant pameistrystės profesinio mokymo formą, atlikti praktiką arba stažuotę. Pagrindinės Jaunimo garantijas įgyvendinančios institucijos yra Lietuvos darbo birža, kuri teikia garantijas biržoje registruotam jaunimui, ir Jaunimo reikalų departamentas, kuris teikia garantijas nedirbančiam ir nesimokančiam jaunimui. Šio priemonių plano vykdytojais taip pat numatytos Ūkio, Švietimo ir mokslo bei Žemės ūkio ministerijos. Per 2014–2020 m. iniciatyvai įgyvendinti numatoma skirti 602,2 mln. Lt.

Komiteto nariai, atsižvelgdami į situaciją Lietuvos darbo rinkoje, pagrindinį dėmesį skyrė patvirtinto plano priemonėms, t. y. jų efektyvumui bei rezultatams, kurių siekiama. Savo pastabas komiteto nariai taip pat išsakė dėl švietimo sistemos, t. y. nevykdomo profesinio orientavimo mokyklose; pasigedo Ūkio ministerijos indėlio užimtumo sistemoje.

Komitetas tęs parlamentinę kontrolę jaunimo užimtumo didinimo klausimu.

2014 m. vasario 18 d. komitetas surengė **bendrą posėdį su Lietuvos savivaldybių asociacija (LSA) savivaldai aktualiems socialiniams klausimams** aptarti. Posėdyje dalyvavę savivaldybių atstovai pristatė komiteto nariams esamą padėtį savivaldybėse. Susitikime pagrindinis dėmesys skirtas problemoms dėl perėjimo nuo institucinės globos prie paslaugų teikimo bendruomenėje, globos įstaigų licencijavimo, socialinių paslaugų teikimo ir jų finansavimo, antrojo laipsnio valstybinių pensijų suteikimo 5 ir daugiau vaikų išauginusioms ir gerai išauklėjusioms motinoms, viešųjų darbų organizavimo, vaikų dienos centrų finansavimo ir kitiems aktualiems klausimams. Kartu su savivaldybių bei Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovais svarstyta, kaip būtų galima spręsti susidariusias problemas, aptarta teisės aktų tobulinimo galimybė.

Lietuvos Respublikos Seimo Socialinių reikalų ir darbo komiteto ir Lietuvos savivaldybių asociacijos bendras posėdis. Komiteto nuotr.

Posėdyje tiek komiteto nariai, tiek savivaldybių atstovai išsakė nuogastavimus dėl socialinės globos licencijavimo, nes apie 15 proc. visų socialinės globos įstaigų dar nėra iš esmės tinkamai pasirengę šiam procesui. Pasak LSA atstovų, dažnai finansavimo stoka šioms įstaigoms trukdo atitikti licencijavimo reikalavimus, pasitaiko, kad dėl šių reikalavimų stabdomas naujų šeimynų steigimasis. Vadovaujantis Socialinių paslaugų įstatymu, nuo 2015 m. sausio 1 d. licencijos

socialinei globai socialinės globos įstaigoje arba asmens namuose teikti, bus privalomos. Licencija išduodama įvertinus pagrindinius ir išmatuojamus kriterijus, susijusius su socialinės globos namų personalo skaičiumi ir struktūra, gyvenamųjų kambarių plotu tenkančiu vienam gyventojui, higienos patalpų skaičiumi, saugumo užtikrinimu, personalo išsilavinimu ir kvalifikacija.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pateiktais duomenimis, Lietuvoje šiuo metu veikia 435 socialinės globos įstaigos, iki š. m. vasario 1 d. licencijavimo sistemoje užsiregistravo 114 įstaigų, išduota 48 licencijos. Šiuo metu apie 300 įstaigų atitinka arba turi nežymius neatitikimus licencijavimo sąlygoms, tačiau apie 70 įstaigų turi žymius neatitikimus reikalavimams, tai sudaro 15 proc. visų įstaigų.

Komitetas nusprendė vykdyti nuolatinę priežiūrą, kaip vyksta pasirengimas licencijavimui, siekiant, kad šio proceso metu nenukentėtų socialinės globos paslaugas gaunantys asmenys.

2.4. KOMITETO RENGINIAI

2013 m. rugsėjo 9 d. Socialinių reikalų ir darbo komiteto, Švietimo, mokslo, kultūros, Europos reikalų, Informacinės visuomenės plėtros komiteto ir Jaunimo ir sporto reikalų komisijos nariai **Seime susitiko su Europos Komisijos nare Androulla Vassiliou.**

Susitikimo metu p. Androulla Vassiliou pasidžiaugė, kad įgyvendinant ES politiką, nacionalinių parlamentų vaidmuo tampa vis svarbesnis. „Ypač džiaugiuosi, kad galėjau tiesiogiai pabendrauti su Seimo nariais, nes tai parodo Lietuvos įsipareigojimą ir pirmininkaujančios Europos Sąjungos Tarybai šalies įsipareigojimą įtraukti jaunimo užimtumo klausimą į darbų programą kaip pagrindinį prioritetą“, – sakė Europos Komisijos narė, Europos Komisijoje kuriojanti švietimo, kultūros, daugiakalbystės ir jaunimo klausimus.

Susitikime kalbėtasi apie jaunimo užimtumo skatinimo iniciatyvas: jaunimo garantijų programą, pameistrystės svarbą, verslo ir jaunimo bendradarbiavimo galimybes, naująją „Erasmus +“ programą, verslo ir aukštojo mokslo bendradarbiavimo pavyzdžius. Tiek Seimo nariai, tiek Komisijos narė akcentavo švietimo vaidmenį jaunimo užimtumo skatinimo procese, kartu – šalies ekonomikos augimo kūrimą. Pasak Komisijos narės Androullou Vassiliou, bendrojo ugdymo, profesinio ar aukštojo mokymo, neformaliojo švietimo politika turėtų būti visų politikų konsensuso išraiška ir nepriklausyti nuo rinkimų, nes švietimo sistema, jos kokybė yra pamatas kiekvienos valstybės narės gerovės kūrimui. Komisijos narė minėjo, kad naujoms švietimo ir jaunimo užimtumo programoms Europos Sąjunga skiria didelę 2014-2020 m. biudžeto dalį.

2013 m. spalio 7 d. komiteto surengtoje **konferencijoje „Pensijų sistemų vystymosi tendencijos“** kartu su Lietuvos finansų ekspertais, mokslininkais ir Lenkijos socialinio draudimo institucijos (ZUS) prezidentu Z. Dzerdziuku diskutuota apie vykstančius pokyčius Lietuvos ir kitų šalių pensijų sistemose.

Lietuvos Respublikos Seimo Socialinių reikalų ir darbo komiteto surengta konferencija „Pensijų sistemų vystymosi tendencijos“. Seimo kanceliarijos (aut. O. Posaškova) nuotr.

Artėjant lapkričio 30 d., iki kada gyventojai turėjo apsispręsti dėl tolesnio pensijos kaupimo, komiteto pirmininkė K. Miškinienė konferencijoje išreiškė susirūpinimą dėl to, kad didžiausia dalis visų kaupiančiųjų lėšas II pakopos pensijų fonduose, t.y. virš 835 tūkst. dalyvių dar nebuvo priėmę jokių sprendimų (nei kaupti papildomai, nei grįžti į Sodrą), t.y. liko prie senos kaupimo tvarkos. Mažiausiai dalyvių (virš 9 tūkst.) pasirinko grįžti į Sodrą, o virš 256 tūkst. – sutiko papildomai mokėti įmokos dalį savo lėšomis. Pažymėta, kad svarstant komitete įstatymo pataisas dėl termino nukėlimo (įstatymas priimtas 2013-07-02) buvo tikimasi didesnio pensijų kaupimo dalyvių aktyvumo apsisprendžiant.

Lenkijos socialinio draudimo institucijos (ZUS) prezidentas Z. Dzerdziukas informavo konferencijos dalyvius apie veiksmus, kurių ėmėsi Lenkijos Vyriausybė, kad pagerintų tiek mokesčių mokėtojų, tiek ir pensininkų padėtį. Tarp Lenkijos Vyriausybės siūlymų yra ir gana

radikalių, susijusių su pensijų fonduose sukaupto turto, kuris investuotas į valstybės obligacijas, pervedimu į ZUS.

Nepaisant finansų ekspertų ir mokslininkų konferencijoje išsakytų įvairių nuomonių, komiteto pirmininkė K. Miškinienė išreiškė viltį, kad Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, taip pat Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba, pateiks rekomendacijas pensijų kaupimo dalyviams dėl jiems naudingiausio sprendimo, apsisprendžiant toliau dalyvauti ar nedalyvauti privačiuose pensijų fonduose.

2013 m. lapkričio 10-11 d. Seime vyko ES parlamentų socialinių reikalų ir darbo komitetų pirmininkų susitikimas „Užimtumo skatinimo veiksniai įgyvendinant strategiją „Europa 2020“. Tai vienas iš Lietuvos Respublikos pirmininkavimo ES Tarybai 2013 m. antrajame pusmetyje parlamentinio matmens renginių. Susitikime buvo kviečiami dalyvauti ES valstybių narių ir šalių kandidačių parlamentų atstovai.

ES parlamentų socialinių reikalų ir darbo komitetų pirmininkų susitikimas „Užimtumo skatinimo veiksniai įgyvendinant strategiją „Europa 2020“. Seimo kanceliarijos (aut. O. Posaškova) nuotr.

2010 m. kovo 3 d. Europos Komisija priėmė komunikatą „2020 m. EUROPA. Pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategija“. Vienas iš pagrindinių šios strategijos tikslų – pasiekti, kad iki 2020 metų Europos Sąjungoje bent 75 procentai 20-64 amžiaus žmonių turėtų darbą.

Vengrijos pirmininkavimo ES Tarybai metu, 2011 metų pirmąjį pusmetį, ES valstybių narių ir šalių kandidačių parlamentų bendrame Švietimo, mokslo ir Tyrimų, Užimtumo ir Darbo komitetų pirmininkų susitikime jau buvo aptarti šioje strategijoje iškelti užimtumo aspektai. Tuo metu strategija buvo pradėta įgyvendinti Europos Sąjungos valstybėse narėse.

Komitetas tęsė užimtumo klausimų nagrinėjimą. Renginio tema – „Užimtumo skatinimo veiksniai įgyvendinant strategiją Europa 2020“ – pasirinkta todėl, kad šiandien, atsižauant Europos ekonomikai, šios strategijos įgyvendinimo ir užimtumo didinimo aspektai išlieka labai aktualūs.

Šiuo metu nedarbas yra viena skaudžiausių problemų visoje Europoje. Darbo neturi daugiau nei 26 mln. europiečių. Todėl ieškoma naujų šios problemos sprendimo būdų. Susitikime daugiausia dėmesio buvo skirta aktualiams jaunimo užimtumo klausimams. Problema skaudi – jaunimo iki 25 metų vidutinis nedarbo lygis Europos Sąjungoje šiuo metu siekia daugiau kaip 23 procentus ir du kartus viršija bendrąjį nedarbo lygį. Yra valstybių, kur šis rodiklis viršija 50 procentų. Jaunimui sunku susirasti darbą, o jei pavyksta, jis paprastai yra laikinas arba neatitinka jų išsilavinimo. Įsidarbinti sunku ir dėl to, kad Europos Sąjungos valstybių narių švietimo sistemos nepakankamai atspindi rinkos poreikius; susiduriama su kliūtimis siekiant išvykti dirbti ar mokytis į užsienį.

Renginyje buvo aptariamos bendro užimtumo ir jaunimo užimtumo didinimo kryptys iki 2020 metų, priemonių jaunimo užimtumui didinti įgyvendinimo geroji patirtis ir „Jaunimo garantijų“ iniciatyvos įgyvendinimo valstybėse narėse perspektyvos. Buvo diskutuojama, kaip didinti jaunimo įgūdžių atitiktį darbo rinkos poreikiams. Dalintasi įžvalgomis, ar politikos priemonės jaunimo užimtumui didinti yra veiksmingos. Taip pat buvo kalbama apie karjeros ir privataus gyvenimo subalansavimą kaip prielaidą lygioms moterų ir vyrų galimybėms dalyvauti darbo rinkoje.

Šiais klausimais pranešimus skaitė Europos Komisijos narys, atsakingas už užimtumą, socialinius reikalus ir įtrauktį, László Andor, Europos Komisijos Švietimo ir kultūros generalinio direktorato A direktorato direktorius Pierre Mairesse, Europos lyčių lygybės instituto direktorė Virginija Langbakk, Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondo direktorius Juan Menéndez-Valdés, Nyderlandų Karalystės Antrųjų Rūmų Socialinių reikalų ir užimtumo komiteto pirmininkė Brigitte Van Der Burg, Suomijos Respublikos Eduskuntos Užimtumo ir lygybės komiteto pirmininkė Tarja Filatov bei Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministrė Algimanta Pabedinskienė.

Renginys baigtas susitikimo išvadomis:

<http://renginiai.lrs.lt/renginiai/EventDocument/6749e7dc-e08e-45af-9767-35c7ffdeca08/EMPL%20Conclusions%20Vilnius LT.pdf>

Komitetas dalyvavo socialinėje iniciatyvoje „**Įmonių dienos vaikams ir su vaikais**“, kurią surengė Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Įmonių dienų tikslas – supažindinti vaikų globos namų auklėtinius su įvairiomis profesijomis per konkrečių įmonių vykdomą veiklą, kas paskatintų vaikus pagalvoti apie savo ateitį, tikslus, susimąstyti apie galimybę įgyti patinkančią specialybę ir dirbti mėgstamą darbą. Be to, tai padėtų vaikams tobulėti ir darniai vystytis, keltų pasitikėjimą aplinka, žmonėmis ir savimi bei įkvėptų drąsos ir ryžto atsakingai kurti savo gyvenimą.

Visagino paramos vaikui centro globotiniai išreiškė norą susipažinti su Seimo nario veikla, todėl **2013 m. gruodžio 19 d.** komitete įvyko susitikimas su šios įstaigos globotiniais ir darbuotojais. Susitikimo metu Visagino paramos vaikui centro globotiniai turėjo galimybę stebėti parlamentarų veiklą plenarinio posėdžio metu, pabendrauti su Seimo nariais. Komiteto narys Algimantas Dumbrava besisvečiuojantiems vaikams papasakojo apie Seimo nario veiklą, atsakė į juos dominusius klausimus apie parlamento darbą, įteikė atminimo dovanėles.

2.5. KOMITETO VIZITAI

2014 m. sausio 16 d. komiteto atstovai lankėsi **Augustavo mieste** (Lenkijos Respublika) **savivaldybėje**, tikslu – **susipažinti su Lenkijos Respublikos patirtimi, sprendžiant užimtumo rėmimo bei socialinės paramos klausimus.**

Susitikimo metu Augustavo miesto Darbo biržos ir Socialinės paramos centro atstovai informavo, kad minimali mėnesinė alga Lenkijoje šiuo metu siekia 1680 zlotų bruto, o vidutinis darbo užmokestis - 3600 zlotų. Įstatymu įteisinta, kad likus 4 metams iki pensinio amžiaus, darbdaviai negali atleisti darbuotojo iš darbo. Augustavo valsčiuje gyvena 30 tūkst. gyventojų, iš kurių 4 tūkst. suteiktas bedarbio statusas. Nedarbo lygis sudaro virš 13 proc. Šiuo metu nedarbo pašalpas gauna tik 12-15 proc. bedarbių. Šios nedarbo išmokos gavimo trukmė priklauso nuo nedarbo lygio valsčiuje: Augustave - 6 mėnesiai asmenims, turintiems 20 metų darbo stažą, taip pat vyresniems nei 50 metų ji gali būti mokama iki 12 mėnesių. Bedarbio pašalpos dydis priklauso nuo darbo stažo: jei stažas iki 5 metų - 658,90 zlotų, jei 5 - 20 metų, mokama 823,60 zlotų ir, jei stažas virš 20 metų - 988.40 zlotų bruto. Siekiant aktyvinti bedarbį aktyviau ieškoti darbo, po 3 mėnesių pašalpos dydis mažinamas. Nuo bedarbio pašalpų Lenkijoje skaičiuojamas gyventojų pajamų ir sveikatos draudimo mokestis.

Kitiems bedarbiams dažniausiai siūlomos įvairios aktyvios darbo rinkos politikos priemonės, daugiausiai mokymai. Darbo birža kontroliuoja visus bedarbius, kuriems šios priemonės siūlomos. Už neatvykimą į Darbo biržą nustatytu laiku bedarbis 4 mėnesiams netenka bedarbio

statuso. 6 mėnesiams bedarbis netenka šio statuso pakartotinai atsisakius dirbti, mokytis, nutraukus mokymą ir pan., o esant 3-čiam pažeidimui - 9 mėnesiams. Anksčiau Lenkijoje bedarbiui buvo privalu apsilankyti Darbo biržoje kartą per mėnesį, o dabar dėl didelio bedarbių skaičiaus - kartą per 4 mėnesius. Kilus įtarimams dėl nelegalaus darbo, Darbo birža bet kada gali išsikviesti bedarbį. Nelegalaus darbo kontrolę taip pat vykdo Darbo inspekcija. Dėl finansinių lėšų trūkumo pastaruoju metu mokymams nukreipiami asmenys, kurie yra iš anksto užsitikrinę darbo vietą mokymams pasibaigus.

Lietuvos Respublikos Seimo Socialinių reikalų ir darbo komiteto vizitas į Augustavo miesto savivaldybę. Komiteto nuotr.

Be mokymų bedarbiams Lenkijoje siūloma įvairi pagalba savo verslui pradėti, taip pat stažuotės pas darbdavį, kur bedarbis gali įgyti praktikos, išmokti amato. Mokymai Lenkijoje paprastai trunka 3, 6, ilgiausiai - 12 mėnesių. Savo verslui pradėti bedarbiui mokama vienkartinė trijų vidutinio darbo užmokesčių dydžio išmoka, t.y. apie 22 tūkst. zlotų, taip pat taikomos socialinio draudimo lengvatos. Tokio pat dydžio parama skiriama darbdaviui, kuris įdarbina bedarbį ir įsipareigoja išlaikyti jo darbo vietą ne mažiau kaip 2 metus.

Lenkijos Darbo biržos atstovai įvardijo šias pagrindines problemas, kurios trukdo padėti bedarbiui greičiau įsidarbinti: darbdaviai neprivalo Darbo biržai pranešti apie laisvas darbo vietas; baudos už nelegalų įdarbinimą yra kelias dešimtis kartų mažesnės negu pvz. Vokietijoje; daug bedarbių Lenkijoje registruojasi Darbo biržoje tik dėl sveikatos draudimo, nors jos paskirtis padėti rasti darbą, o ne apdrausti sveikatos draudimu.

Lenkijos Parlamente pradėtas svarstyti naujas Užimtumo įstatymo projektas, pagal kurį visi bedarbiai bus suskirstyti į 3 grupes: 1) tie, kurie įsidarbina savarankiškai; 2) tie, kuriuos šiek tiek reikia aktyvinti; 3) tie, kuriuos reikia labai daug aktyvinti (ilgalaikiai bedarbiai, asmenys,

turintys įvairią priklausomybę nuo alkoholio, narkotikų). Skirtingoms grupėms bus taikomos skirtingos priemonės. Taip pat kiekvienais metais bus vertinamas Darbo biržos, jos darbuotojų veiklos efektyvumas.

Socialinei paramai Augustavo biudžete numatyta 14 mln. zlotų. Socialinės pašalpos dydis vienam gyvenančiam asmeniui sudaro 540 zlotų, šeimoje gyvenantiems asmenims - 456 zlotai šeimos nariui. Asmenims, turintiems teisę gauti socialinę pašalpą, ji skiriama ne ilgiau kaip 3 mėnesiams. Po 3 mėnesių pašalpos prašytojas vėl privalo pateikti visus dokumentus pašalpai gauti, o Socialinės paramos skyriaus darbuotojai kiekvieną kartą (kas 3 mėnesius) privalo aplankyti pašalpos gavėją namuose ir užpildyti 26 puslapių tyrimo aktą. Išmokų kontrolė griežtinama tam, kad mažėtų piktnaudžiavimas, o parama būtų teikiama tik pagal paskirtį nepasiturintiems asmenims, dėl objektyvių priežasčių negalintiems dirbti.

2013 metų pabaigoje Lietuvos Respublikos Seime užregistruotas Užimtumo rėmimo įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymo projektas Nr. XIIP-1429, kuriuo siekiama esamą teisinį reguliavimą papildyti saugikliais, kurie leistų kuo efektyviau panaudoti valstybės skiriamas lėšas gyventojų užimtumui didinti bei sudaryti daugiau galimybių jaunimui darbo įgūdžiams įgyti. Kaip žinia, nuo šių metų pradžios socialinių pašalpų mokėjimas Lietuvoje taip pat perduotas savivaldybėms kaip savarankiška funkcija. Susitikimo su Augustavo miesto Darbo biržos bei Socialinės paramos tarnybos atstovais metu įgytos žinios užimtumo rėmimo bei socialinės paramos teikimo klausimais padės svarstant Socialinių reikalų ir darbo komitete atitinkamų įstatymų projektus bei atliekant jų įgyvendinimo parlamentinę kontrolę, teikiant pasiūlymus užimtumo rėmimo ir socialinės paramos sistemos klausimais.

2014 m. vasario 17 d. komiteto nariai posėdžiavo **Daugpilio regiono** (Latvijos Respublika) **savivaldybėje**, kur su šios savivaldybės, užimtumo tarnybos ir socialinės tarnybos atstovais **aptarė socialinių paslaugų organizavimo ir bedarbių aktyvinimo veiklą šiame regione.**

Nedarbo lygis Latvijoje laikotarpiu nuo 2010 m. iki 2014 m. palaipsniui mažėjo ir 2014 m. sausio mėn. sudarė 9,8 proc., bet dar nepasiekė iki krizės buvusio nedarbo lygio (2008 m. - 4,9 proc.).

Siekiant aktyvinti bedarbius 2013 m. Latvijoje įvestas profiliavimas. Tai metodas, kai bedarbiai suskirstomi į funkcinės grupės, kurioms taikomos tam tikros paslaugos ir bendradarbiavimo mechanizmas. Pirmiausia įvertinamas bedarbių pasirengimas integruotis į darbo rinką ir siūlomos priemonės, stiprinančios esamą pasirengimą (trumpalaikiai kursai ir pan.). Nepavykus įsidarbinti po šių priemonių, taikomos ilgesnės trukmės ir didesnio finansavimo reikalaujančios priemonės.

Latvijoje daugiau pareigų darbo paieškų procese nustatyta patiems bedarbiams: jie turi reguliariai informuoti užimtumo tarnybą apie darbo paieškas ir rezultatus; negali daugiau kaip 2 kartus atsisakyti siūlomo darbo, atitinkančio jų pasirengimą ir išsilavinimą. Latvijoje bedarbių gretas papildo vis daugiau grįžtančių iš kitų šalių asmenų, kurie išvyko dirbti neįgiję vidurinio išsilavinimo.

Bedarbio pašalpos dydis skaičiuojamas atsižvelgiant į asmens paskutinių vienerių metų pajamas. Būtina sąlyga bedarbio pašalpai gauti – per paskutinius metus ne mažiau kaip 9 mėnesius turi būti mokėti socialiniai mokesčiai.

Latvijoje stiprus tarpinstitucinis bendradarbiavimas sprendžiant tiek bedarbių, tiek ir socialinės paramos gavėjų problemas. Bedarbių mokymo programos sudaromos sutarus Švietimo, Gerovės ministerijoms ir darbdavių konfederacijai.

Regiono socialinė įstaiga taip pat bendradarbiauja su užimtumo tarnyba ir su daugeliu kitų įstaigų ir organizacijų. Socialinis darbuotojas turi galimybę naudotis daugelio įstaigų ir registrų (žemės tarnybos, užimtumo tarnybos, gyventojų registro, kelių direkcijos, įmonių registro) duomenimis apie asmens turtą ir pajamas, taip pat bedarbio statusą. Šie duomenys svarbūs ne tik skiriant socialinę pašalpą, bet ir siekiant pagerinti asmens gyvenimo kokybę iš esmės.

Lietuvos Respublikos Seimo Socialinių reikalų ir darbo komiteto vizitas Daugpilio regiono savivaldybėje. Komiteto nuotr.

Latvijoje pradėtas taikyti naujas metodas (pagal Vokietijos pavyzdį) siekiant disciplinuoti socialinės paramos gavėjus, t.y. šeimos gaunančios socialinę pašalpą turi vesti dienyną ir jame nurodyti kam išleido paramos pinigus. Socialinis darbuotojas gali bet kada patikrinti, ar tikrai paramos gavėjas patyrė dienyne nurodytas išlaidas.

Globos įstaigose globojami asmenys Latvijoje turi prisidėti didesne savo pajamų dalimi (90 proc. gaunamos išmokos), negu Lietuvoje (80 proc.).

Latvijoje, kaip ir Lietuvoje, yra per mažai socialinių darbuotojų (Latvijoje 1 socialinis darbuotojas tenka 1000 gyventojų). Kokybiškam darbui atlikti reikėtų, kad 1 socialiniam darbuotojui tektų bent 500 gyventojų.

Latvijoje visi pirmos ir antros klasių moksleiviai maitinami mokyklose nemokamai, o vyresni - atsižvelgiant į pajamas ir finansuojant savivaldybei.

Komiteto pirmininkė

Kristina Miškinienė